

Spørgeskemaundersøgelse af intensivpersonalets viden om, holdninger til og vurderinger af organdonation i dagligdagen

Vejle Sygehus Intensivafdelingen

Antal udleverede spørgeskemaer: 102
Antal besvarede spørgeskemaer: 50
Besvarelsesprocent: 49%

Indledning

Som ét af flere elementer i arbejdet mod forøgelse af antallet af donationer i Danmark er der oprettet regionale donationskorps. Donationskorpset for Region Syddanmark udgør et af disse korps, og herfra gennemførtes der i perioden december 2008 – februar 2009 en spørgeskemaundersøgelse blandt samtlige personaler på intensivafdelingerne i regionen.

Formålet med undersøgelsen var to-delt; 1) at kortlægge personalets viden om, holdninger til og vurderinger af organdonation i dagligdagen mhp. at anvende resultaterne i et planlagt uddannelsesforløb, som tilpasses den enkelte afdeling, 2) at udgøre en statusmåling for personalets viden om, holdninger til og vurderinger af organdonation i dagligdagen før ny-organisering- og uddannelsesprojektet gennemførtes i perioden marts 2009 – februar 2010. Efterfølgende gennemføres en opfølgende spørgeskemaundersøgelse mhp. at kortlægge eventuelle effekter af projektet på intensivpersonalets viden, holdninger og vurderinger.

Denne afdelingsrapport udgør én af i alt otte afdelingsrapporter for Region Syddanmark, hvor resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen er separeret ud for hver afdeling. Foruden disse er yderligere udarbejdet en fælles dokumentationsrapport indeholdende resultaterne fra samtlige otte afdelinger samt det overordnede resultat for Region Syddanmark som helhed samt en kortere og verbal bearbejdet sammenfatning. Disse kan downloades fra DCO's hjemmeside: www.organdonation.dk

Det regionale donationskorps for Region Syddanmark består af overlæge & projektleder Jane Linnet OUH; anæstesioverlæge Karsten Bülow, OUH; transplantationskoordinator, sygeplejerske Annette Boe og nøgleperson, sygeplejerske Mette Bruun Mortensen. Gruppen har gennemført spørgeskemaundersøgelsen i samarbejde med lektor Eva Draborg, Syddansk Universitet, IST – Sundhedsøkonomi. Spørgsmål eller kommentarer til spørgeskemaundersøgelsen kan rettes til projektleder Jane Linnet på jalin06@gmail.com, tlf. 28 45 09 41 eller Eva Draborg på edrabor@health.sdu.dk, tlf. 65 50 30 65.

Deskriptivt om respondenterne

Kønsfordeling (spørgsmål 1)

Køn	Antal	%
Mand	4	8
Kvinde	46	92
I alt	50	

Aldersfordeling (spørgsmål 2)

Gennemsnitsalder	43,2 år
Minimumsalder	25 år
Maksimumsalder	61 år
I alt	50

Faglig baggrund (spørgsmål 3)

	Antal	%
Læge – neurokirurg	0	0
Læge - anæstesilæge	9	18
Læge – andet	0	0
Sygeplejerske	40	82
SOS-assistent	0	0
Sygehjælper	0	0
I alt	49	

Erfaringsgrundlag med intensivbehandling (spørgsmål 4)

Gennemsnitlig erfaring med intensivbehandling	11,7 år
Minimumsanciennitet	1 år
Maksimumsanciennitet	32 år
I alt	49

Funktion som nøgleperson på organdonationsområdet (spørgsmål 8)

	Antal	%
Ja	2	4
Nej	48	96
I alt	50	

Erfaring med organdonation

Erfaringsgrundlag med organdonation (spørgsmål 12, 15 & 16)

	Ja		Nej		Husker ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Professionel erfaring med organdonation?	27	56	21	44	0	0	48
Professionel erfaring med samtale med pårørende om organdonation?	18	38	29	62	0	0	47
Privat/personlig erfaring med organdonation?	3	6	44	94	0	0	47

Antal organdonationer, respondent har medvirket til (spørgsmål 13)

(Betinget af at have medvirket til organdonation) (spørgsmål 12)

Gennemsnitligt antal donationer	6,4
Minimumsantal donationer	1
Maksimumsantal donationer	50
I alt	27

Situationer, hvor tanken om mulig organdonation almindeligvis opstår (spørgsmål 17)

	Antal	%
Ved hver svært traumatiseret patient	18	38
Ved hver pt. med svær hjerneblødning	31	65
Når patientens pupil dilaterer op	16	33
Tanken opstår sjældent/aldrig	8	17
Andet tidspunkt	7	15
I alt	48	

Andet tidspunkt, hvor tanken om mulig organdonation opstår (uddybning af spørgsmål 17)

- Har nyretransplanteret svigersøn.
- Hjerneskade.
- Hvis pt. har cerebralt katastrofe af en art.
- Når personer < 70 år er indlagt med hjernetraume og som indtil har været velfungerende.
- Svær sygdom – lunger**** lever
- Svære hovedtraumer

Personlige erfaringer med organdonationsforløb (spørgsmål 14)

(Betinget af at have medvirket til organdonation) (spørgsmål 12)

	Antal	%
Svært at spørge de pårørende	13	48
Svært at passe patienterne	5	19
Psykisk hårdt	9	33
Meget tidskrævende	20	74
Ikke sværere end anden intensiv behandling	12	44
Går ofte uden problemer	6	22
I alt	27	

Faktorer, som kan forhindre at et organdonationsforløb igangsættes (spørgsmål 18)

	Antal	%
Personalets negative indstilling	6	13
Personalets manglende kompetencer	31	65
Manglende mulighed for opløbsangiografi	2	4
Utryghed ved samtale med pårørende	11	23
Hensyn til de pårørende	14	29
Sengekapaciteten	0	0
Tid/mængde af opgaver	4	8
Ressourcer generelt	8	17
Andet	4	8
I alt	48	

Andre faktorer, som kan forhindre at et organdonationsforløb igangsættes (udddykning af spørgsmål 18)

- Hvordan lægerne får det fremlagt!!
- Lang tid mellem egnede donorkandidater
- Manglende opmærksomhed på potentiale
- NEJ

Professionel viden om organdonation

Viden om organdonation (spørgsmål 19-22)

	Ja		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Haves manual til brug ved organdonation i afdelingen?	31	63	1	2	17	35	49
Kender du èt eller flere tegn på, at en patients hjerne er ved at dø?	45	98	1	2			46
Ved du, hvem der kan kontaktes for hjælp til at stille hjernedødsdiagnosen?	39	87	6	13			45
Ved du, at det til tider er nødvendigt at supplere hjernedødsundersøgelsen med en opløbsangiografi?	24	50	24	50			48

Viden om organdonation (spørgsmål 23-25)

	Ja, helt afgjort		Ja, men er til tider/lidt i tvivl		Nej		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Ved du, til hvem man melder en organdonor?	22	47	14	30	11	23	47
Har du kendskab til tidsforløbet i en organdonation?	12	26	18	38	17	36	47
Ved du, hvilke organer, der kan udtages?	24	53	17	38	4	9	45

Kendskab til principper for donorterapi/pleje (spørgsmål 27)

	Antal	%
Ja, fuldt ud	5	10
Ja, i hovedtræk	23	47
Nej, jeg ved ikke nok om dette	15	31
Jeg arbejder ikke med donorterapi	6	12
I alt	49	

Emner, man mener det kan gavne at få mere viden (spørgsmål 44)

	Antal	%
Identifikation af mulige donorer	39	78
Hjernedødskriteriet og juridiske aspekter	36	72
Pleje og behandling af donorer	33	66
Information og støtte til pårørende	38	76
Transplantationskoordinatorernes opgaver	32	64
Nøglepersonernes opgaver	29	58
Resultater af transplantationer i Dk	31	62
Dansk Center for Organdonations funktion	28	56
Andet	1	2
I alt	50	

Andre emner man mener, kunne være gavnlige at få viden om (uddybning af spørgsmål 44)

- Hvad der rører sig omkring området i det hele taget

Oplevede kompetencer på organdonationsområdet

Andel, som mener at være kompetent i følgende situationer..... (spørgsmål 35-43)

	Ja, helt afgjort		Ja, men jeg er til tider/lidt i tvivl		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Når det skal vurderes om en patient kunne være en mulig organdonor?	8	17	17	37	18	39	3	7	46
Når et muligt organdonationsforløb, skal igangsættes?	14	29	14	29	16	33	4	8	48
Når transplantationsteamet skal kontaktes ved en mulig donor?	13	27	12	25	21	44	2	4	48
Når du skal bringe spørgsmål om organdonation op overfor pårørende?	13	27	12	25	21	44	2	4	48
Når du skal forklare pårørende om hjernedøden?	19	40	11	23	17	35	1	2	48
Når du skal forklare pårørende om organdonationsprocessen/forløbet?	9	18	14	29	24	49	2	4	49
Når du skal bede de pårørende om at træffe beslutning om organdonation?	15	31	9	19	22	46	2	4	48
Når du skal støtte de pårørende ved et donationsforløb?	19	39	14	29	14	29	2	4	49
Når en organdonor skal plejes?	23	49	15	32	7	15	2	4	47

Holdninger til organdonation

Personlig holdning til organdonation (spørgsmål 9)

	Antal	%
Overvejende positiv	32	67
Uafklaret	12	25
Overvejende negativ	2	4
Har ikke taget stilling	2	4
I alt	48	

Vil personligt selv donere et eller flere organer efter døden? (spørgsmål 10)

	Antal	%
Ja, alle organer	19	40
Ja, udvalgte organer	7	15
Er ikke fuldt afklaret	15	31
Nej	4	8
Har ikke taget stilling	3	6
I alt	48	

Personlig holdning til forslag om formodet samtykke (spørgsmål 11)

	Antal	%
Positiv	29	63
Negativ	12	26
Har ingen holdning	5	11
I alt	46	

Vil af personlige årsager bede om fritagelse for at passe en donor (spørgsmål 28)

	Antal	%
Ja, helt afgjort	1	2
Ja, måske	4	8
Nej	40	82
Ved ikke	4	8
I alt	49	

Kontakt med pårørende

Kontakt med pårørende (spørgsmål 29-31)

	Ja, som regel		Ja, men ikke altid		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Mener du, at det er en god idé at pårørende overværer hjernedødsundersøgelsen af en mulig donor?	9	18	17	34	15	30	9	18	50
Giver I - efter organudtagning – besked til de pårørende om hvilke organer, der er brugt?	10	20	4	8	3	6	33	66	50
Tilbyder I de pårørende samtale efter <i>organdonation</i> ?	19	38	1	2	2	4	28	56	50

Hvordan skal personalet forholde sig til organdonation i samtale med pårørende? (spørgsmål 32)

	Antal	%
Personalet skal være positive	10	21
Personalet skal være neutrale	37	79
Personalet skal være negative	0	0
Ved ikke	0	0
I alt	47	

Organdonation i dagligdagen på afdelingen

Anmodes de pårørende til mulige donorer om stillingtagen til organdonation? (spørgsmål 45)

	Antal	%
Ja, næsten altid	11	22
Ja, til tider med ikke altid	13	26
Sjældent	11	22
Nej, aldrig	0	0
Ved ikke	15	30
I alt	50	

Hvor højt er organdonation prioriteret på respondentens afdeling? (spørgsmål 46)

	Antal	%
Meget højt	5	10
Højt	12	24
Ikke så højt	8	16
Lavt, vi taler næsten aldrig om det	10	20
Ved ikke	15	30
I alt	50	

**Når transplantationsteamet kontaktes, får du den forventede hjælp og vejledning? (spørgsmål 26)
(betinget af tidligere kontakt til transplantationsteam)**

	Antal	%
Ja, helt afgjort	23	92
Ja, til tider	2	8
Nej	0	0
I alt	25	

Vil man få tilstrækkelig hjælp fra kolleger, hvis man skal passe en donor? (spørgsmål 49)

	Antal	%
Ja, absolut	27	54
Måske	18	36
Nej	0	0
Ved ikke	5	10
I alt	50	

Efter organdonation (spørgsmål 33-34)

	Ja, ofte		Ja, til tider		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Vurderer du, at der - efter en organdonation på jeres afdeling – er brug for en debriefing af forløbet?	12	25	18	37	1	2	18	37	49
Vurderer du, at der - efter en organdonation – er brug for opfølgende samtale med de pårørende?	15	31	16	33	0	0	18	37	49

Vurdering af den nuværende organisering i afdelingen

Vurdering af personalebemanding (spørgsmål 47)

	Tilstrækkeligt personale		Ikke tilstrækkeligt personale		Antal personale har ingen betydning		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Personalebemanding i dagtimerne, hvis en donor skal passes?	18	37	7	14	4	8	20	41	49
Personalebemanding i aften-/nattetimerne, hvis en donor skal passes?	13	27	12	25	4	8	20	41	49
Personalebemanding i weekends, hvis en donor skal passes?	13	27	12	25	4	8	20	41	49

Vurdering af afdelingens fysiske indretning og størrelse (spørgsmål 48)

	Passende		Ikke tilstrækkeligt med plads		Den fysiske indretning har ingen betydning		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal
Fysiske indretning og størrelse i dagtimerne, hvis en donor skal passes?	25	51	6	12	5	10	13	27	49
Fysiske indretning og størrelse i aften-/nattetimerne, hvis en donor skal passes?	25	51	6	12	5	10	13	27	49
Fysiske indretning og størrelse i weekends, hvis en donor skal passes?	25	51	6	12	5	10	13	27	49

Fremtidsperspektiver

Vurdering af om følgende kunne ændre på antallet af organdonorer..... (spørgsmål 50-54)

	Ja, absolut		Ja måske, men ikke i væsentligt omfang		Nej		Ved ikke		I alt
	Antal	%	Antal	%	Antal	%	Antal	%	
... der indføres "formodet samtykke"?	22	47	13	28	1	2	11	23	47
... personalet på intensivafdelinger blev pålagt en positiv attitude overfor organdonation i samtaler med pårørende?	6	13	18	38	8	17	16	33	48
... afdelingen blev kompenseret økonomisk for udgifter til organdonationsforløb?	8	16	10	20	17	35	14	29	49
... afdelingen fik tilført yderligere sengekapacitet?	3	6	9	19	21	44	15	31	48
... afdelingen fik tilført yderligere personaleressourcer?	5	10	10	20	19	39	15	31	49

De største oplevede barrierer for organdonation i afdelingen (spørgsmål 55)

	Antal	%
Utilstrækkelig opbakning fra ledelsen	0	0
Negativ holdning blandt personalet	0	0
Manglende opmærksomhed på mulige donorer	21	42
De sjældne donationer gør arbejdet er uvant	32	64
Mangel på intensivpladser	5	10
Mangel på plejepersonale	8	16
Mangel på læger i den enkelte situation	3	6
Plejepersonalet føler sig ikke kompetente	16	32
Lægen føler sig ikke kompetent	9	18
De pårørende ønskede ikke donation	24	48
Hensyn til de pårørende	10	20
Ved ikke	4	8
Andet	5	10
I alt	50	

Andre barrierer for organdonation (udbygning af spørgsmål 55)

- De pårørende siger nej 'for en sikkerheds skyld'
- Jeg tror ikke der er store barrierer. Vi har bare ikke så mange potentielle donorer

- Jeg tror ikke vi laver ingen organdonorer
- Næsten ingen egnede donorer
- Sjældent denne pt.kategori

Generelle kommentarer:

Har ikke oplevet en mulig donor på afd. Der har været mulige donorer, men da har jeg haft fri/ferie. Derfor problemer med at svare på alle spørgsmålene.

Punkt 11: Har kunne med fordel have stået: "jeg er overvejende positiv...."

Punkt 28: Har svaret nej, men selvfølgelig, hvis det var familie eller tæt ven/veninde.

I øvrigt: Der er stor rotation på de intensive afdelinger. En tiltagende stor del af personalet, specielt intensivsygeplejersker er nye i afdelingen, hvilket gør at donationstanken/processen er uvant for flere og flere.

Jeg er lige blevet ansat i afd. Per 1. Okt. Jeg har kun i de 2½ måned haft kendskab til 1 patient, som var mulig organdonor. Familien takkede nej. Ellers kender jeg endnu ikke meget til organdonation.

Min personlige holdning er lidt blandet. Jeg har indtryk af at der er mange alvorlige bivirkninger af den medicin, som gives donerede.

Har kun været ansat i afd. Godt ½ år, det påvirker nok temmelig meget mine svar.

Mener vi er alt for hurtige at dømme selv. Skulle i stedet hellere ringe en ekstra gang og lade andre bedømme.

Mener lægerne skal blive bedre til at tage samtalen med de pårørende. Resultere ofte i hvordan det fremlægges, hvad pårørende tager deres valg ud fra.

Generelt oplever vi organdonation for sjældent.

Ad. spørgsmål 47 & 48: der kan være stor forskel på personalesammensætningen og antallet af patienter, derfor er det vanskeligt at krydse af i de rubrikker, men jeg tror at vi altid kan løse opgaven på en eller anden måde.

Punkt 32b: Personalet skal være neutrale overfor organdonation – men støtte op om den beslutning de pårørende ønsker at tage. Altså positiv.

Hvis en familie ønsker donation men ikke helt magter det – så støt positivt og vær positiv overfor donation.

Jeg arbejder mest i opvågningen. Har kun været med til organdonation på et andet sygehus.

Det ville være godt med en organdonationsvejledning for regionen indeholdende:

Fremgangsmåde (kontakt til koordinator)

Blodprøver

Donorpleje

Det ville aflaste sygehusene udenfor OUH en del, hvis vi ikke selv skulle a'jourføre dette.

Det essentielle er at være opmærksom på potentielle donorer og så at lægen ikke er konfliktsky i samtalen med de pårørende.

Desværre har vi en enkelt gang oplevet at man spurgte de pårørende selv om pt. var registreret donor – og de sagde nej.